

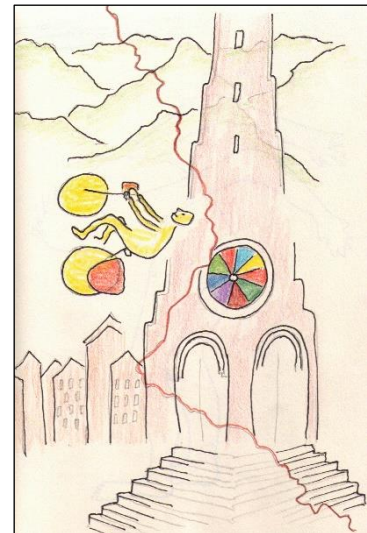
Boksen, kakelen, bouwen, jazz

Wij zetten onder het koken altijd de radio aan, op NPO 1. Om half zeven 's avonds heb je daar het programma Dit is de dag, met Thijs van den Brink. Het wordt aangekondigd als een 'debat over het nieuws' en een 'stevig opiniërend gesprek.' Maar met een gesprek heeft het dikwijls niet veel te maken, het wordt al gauw duw- en trekwerk, en vervolgens een partij boksen van twee opponenten. Daar is het programma ook op gericht. Vaak springt onmiddellijk de vlam in de pan. Op hoge toon vallen de geïnterviewden elkaar in de rede en praten door elkaar, niet van zins naar de ander te luisteren. Van den Brink is niet voor een kleintje vervaard, maar soms kan ook hij de kemphanen niet meer uit elkaar houden en zorgen dat ze elkaar laten uitpraten. Dan overstemt de herrie uit de radio het lawaai van onze afzuigkap. Dat geeft niet, wij luisteren niet zozeer naar de inhoud, maar vooral naar wie er wint.

Vroeger, voor de corona, toen we nog vrienden ontvingen en in grotere gezelschappen bijeenkwamen, maakten we regelmatig de milde variant van deze bokswedstrijd mee, het kippenhok. Sommige mensen zijn niet in staat om hun mond houden. Zodra ze iets vinden moet dat worden meegedeeld, en als het niet aan de hele groep kan, dan maar aan de dichtstbijzijnde. Beurtkaping heet dat, in jargon. Het is doodvermoeiend om in meer gesprekken tegelijk te zitten. Toch is dat het beeld dat velen hebben van een genoeglijk gesprek, kakelen. Eén enkel gesprek voeren lukt ze niet.

Laat dat nu net mijn favoriet zijn, een gesprek als één enkel bouwproject. Alsof je met vereende krachten een stukje van de wereld herontwerpt, in woorden en gedachten. In zo'n gesprek kunnen allerlei invalshoeken, belangen en ideeën op tafel komen, inclusief verschillen van inzicht. Maar het doel blijft één ontwerp te maken van een kwestie, het gesprek is een gemeenschappelijk project, gericht op consensus. Door elkaar praten of elkaar in de rede vallen komen er wel in voor, maar alleen als uitzondering, en maar kort.

Nog liever dan het gesprek als bouwproject is mij het jazzorkest, dat komt nog minder voor. Het grote verschil is dat daar het spel de overhand krijgt, zonder de ernst te verliezen. Ook daar heeft iedere deelnemer zijn eigen bijdrage, en ligt het thema en de hoofdstructuur

vast. Maar het spel zorgt ervoor dat wanneer de vlam in de pan slaat, de deelnemers elkaar versterken in plaats van te ondermijnen. Ze stuwten elkaar op tot onvermoede hoogten van harmonische en melodische verbeelding. Zo'n gesprek scheidt een enorme verbinding, en heeft een veel sterkere opiniërende werking dan Thijs ooit bereikt op Dit is de dag.